

Laskelmia sosiaalisen luototuksen säästövaikutuksista

Sosiaalinen luototus on tällä hetkellä käytössä vajaassa 30 kunnassa, sillä laki sosiaalisesta luototuksesta ei velvoita kuntaa ottamaan luototuista käyttöön.

Sosiaalisen luototuksen säästövaikutuksia ei ymmärtääkseni ole valtakunnallisesti tutkittu vuoden 2003 jälkeen. Sosiaali- terveysministeriö on julkaissut v. 2004 tutkimuksen sosiaalisen luototuksen takaisinmaksun onnistumisesta (<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp.print?oid=104939>). Tutkimuksen mukaan takaisinmaksu onnistui hyvin ja korkotulot olivat puolitoistakertaiset luottotappioihin verrattuna. Tutkimus on kuitenkin hyvin vanha ja tuolloin sosiaalinen luotto oli uusi ja luottotappioiden määrä ehkä hieman alakanttiin. Joka tapauksessa tutkimus on suuntaa-antava.

Muutamit kaupungit, joilla sosiaalinen luotto on ollut käytössä jo pitkään, ovat tehneet omaan käyttöönsä laskelmia sosiaalisen luototuksen säästövaikutuksista. Kunnat, joissa sosiaalinen luototus on ollut käytössä, ovat huomanneet niiden positiiviset vaikutukset kuntataloudelle sekä kuntalaisten hyvinvoinnille. Seuraavat laskelmani perustuvat näihin kunnilta saamiin laskelmiin ja tutkimuksiin. Tutkimukset eivät ole julkisia ja kunnat ovat nimettömiä.

Olen ottanut esimerkkikunnan, jonka koko on noin 250.000 asukasta. Tällaisessa kunnassa on arvion mukaan noin 120 myönnettyä sosiaalista luottoa vuodessa. Laskelmassa lainan ka on 4.000 euroa ja takaisinmaksuajaksi on arvioitu 3 vuotta.

Erään kunnan tekemässä tutkimuksessa 80 %:ssa tapauksista sosiaalinen luotto on poistanut tarpeen toimeentulotuelle. Keskimääräinen perustoimeentulotuki on noin 320€/kk. Jos tähän lisätään täydentävä toimeentulotuki, ovat menot yli 700€/kk per talous. Koska kuitenkin keskimäärin sosiaalisen luototuksen hakijat ovat töissä tai eläkeläisiä, on heidän toimeentulotuen tarve arvioitu olevan keskivertoa pienempi. Varovaisen arvion mukaan hakijan tarve toimeentulotuelle on 100€/kk 5 vuoden ajan. Jos esimerkiksi kuntaan tulee 120 uutta sosiaalisen luototuksen hakemusta, jotka hyväksytään, poistuu toimeentulotuen tarve 96 asiakkaalla vuodessa. Säästövaikutus näkyy alla olevassa taulukossa. Viiden vuoden käyttöön oton jälkeen sosiaalinen luototus säästäisi varovaisesti arvioiden suoraan toimeentulotuista 576.000 euroa vuodessa, kunnassa, jossa sosiaalisia luottoja myönnettäisiin 120 kpl vuodessa.

Suorat säästöt toimeentulotuessa:

1. vuosi	96x 100€ x 12 kk = 115.200€
2. vuosi	2 x 115.200€ = 230.400€
3. vuosi	3 x 115.200€ = 345.600€
4. vuosi	4 x 115.200€ = 460.800€
5. vuosi ja siitä eteenpäin	5 x 115.200€ = 576.000€

Hakemuksia toimeentulotukeen tulee vastaavasti vähemmän (96x12kpl=1.152 kpl/vuosi). Koska tarve toimeentulotuelle kestää keskimäärin viisi vuotta, vähenee toimeentulotukihakemusten määrä vuosittain aina viidenteen vuoteen asti. Toimeentulotuen palkkakustannuksien säästövaikutuksia laskettaessa on arvioitu, että yksi toimeentulotuki käsittelijä käsittelee noin 1.400 hakemusta vuodessa (6 x21,5 päivää x 11 kk). Yhden työntekijän palkkakulut on arvioitu sivukuluineen 35.000 euroa/ vuosi. Palkoihin on laskettu 1,2 %:n vuotuinen indeksikorotus.

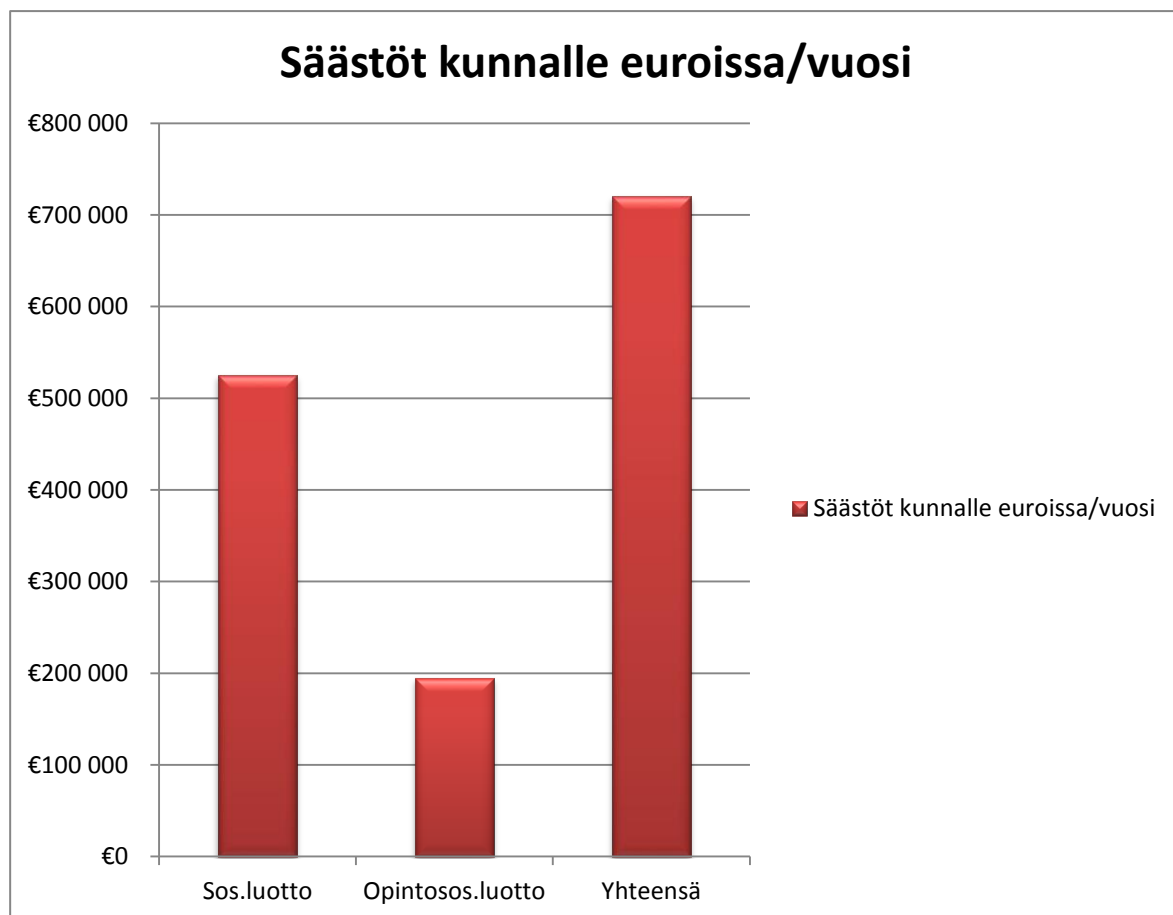
Tarvittavien uusien työntekijöiden määrä on arviolta 3,5 henkilötyövuotta eli palkkakustannukset 133.000 euroa vuodessa (38.000 euroa/ työntekijä). Palkoihin on laskettu 1,2 %:n vuotuinen indeksikorotus. Laskelmassa on ajateltu, ettei luottotappio realisoidu ensimmäisenä vuonna. Toisena vuonna luottotappio on arvioitu pienemmäksi (2,5%) ja 3. vuodesta eteenpäin luottotappio on huomioitu 5 %:n suuruisena. Huomioitu luottotappion määrä on arvioitu yläkanttiin. Korkotuotot on huomioitu 2. vuodesta eteenpäin. Todellisuudessa korkotuotot realisoituvat osittain jo ensimmäisenä vuonna, mutta laskennallisesti on ollut helpompaa huomioida korot vasta toisena vuonna. Perittävä luottokorko per 30.9.2013 on 0,5 %.

	1. vuosi	2. vuosi	3. vuosi	4. vuosi	5.vuosi
Toimintamenot					
Myönnetyt luotot	- 480.000	- 480.000	-480 000	-480 000	-480 000
Palkkakulut	- 133.000	- 134.596	- 136.211	- 137.846	- 139.500
Luottotappio (5 %)		- 17.500	- 35.000	- 35.000	- 35.000
Muut kulut	- 20.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000
Menot yhteensä	- 630.000	- 642.096	- 661.211	- 662.846	- 664.500
Tulot/ Säästöt					
Takaisin maksettu luottopääoma		114.000	228.000	342.000	456.000
Säästöt toimeentulotuessa	115.200	230.400	345.600	460.800	576.000
Luottokorko (0,5 %)		4.000	5.600	7.200	7.200
Toimeentulotuen palkkakustannukset	28.805	58.301	88.501	119.418	151.064
Säästöt yhteensä	144.005	406.701	667.701	929.418	1.190.264
Vuosittainen tappio/ voitto	- 485.995	- 235.395	+6.490	+266.572	+525.764

Taulukko1. Sosiaalisen luototuksen arvioidut tulot/säästöt ja menot käyttöönoton ensimmäiseltä viideltä vuodelta. Lukemat eivät sisällä opintososiaalista luototusta.

Taulukon 1 esimerkkilaskelma ei sisällä opintososiaalista luototusta. Kunnat ovat tutkineet jonkin verran opintososiaalisen luoton säästövaikutuksia. Säästövaikutuksia on kuitenkin hankala tutkia sen vuoksi, että se vaatisi todella pitkää seuranta-jaksoa. Opintososiaalisen luoton takaisinmaksuhan alkaa vasta jonkin ajan kuluttua opintojen päätyttyä ja siten seurannan tulisi kestää useita vuosia. Joka tapauksessa tutkimukset ovat osoittaneet, että opintososiaalinen luotto tuottaa kunnalle enemmän säästöjä, kuin mitä sen järjestämiseen, luottotappioihin ym. kuluihin menee kunnalta rahaa. Eräässä tutkimuksessa on säästön arvioitu olevan vuodessa 0,78 euroa asukasta kohti. 250.000 asukkaan kunnassa säästövaikutus olisi 195.000 euroa vuodessa. Käytän tätä lukua laskelmieni pohjana.

Taulukossa 2 on esitetty sosiaalisen luototuksen ja opintososiaalisen luototuksen säästövaikutukset kunnalle euroina viidennestä käyttöönottovuodesta eteenpäin.

Taulukko 2. Sosiaalisen luototuksen arvioidut vuosittaiset säästöt noin 250.000 asukkaan kunnalle viidennestä käyttöönottovuodesta eteenpäin.

Yhteenvedona voidaan todeta, että sosiaalisen luototus säästää varovaisten laskelmien mukaan 250.000 asukkaan kunnan varoja arviolta 525.000 euroa vuodessa eli 2,10 €/ asukas. Opintososiaalinen luotto säästää arviolta 195.000 euroa vuositasolla eli 0,78€/ asukas. Sosiaalisen luototuksen säästövaikutus on yhteensä 2,88€ asukasta kohti vuodessa sen jälkeen, kun luottotoiminta on saatu käynnistettyä kunnolla (noin neljä - viisi vuotta käyttöönoton jälkeen).

Laati: Petra Einiö
vs. johtava velkaneuvoja/ Turun kaupunki